

МАКТАBGACHA YOSHDAGI BOLALARDA AXLOQIY TARBIYANING ILK BOSQICHLARI

Musulmonova Mohira

Surxandaryo viloyati

Boysun tumani

11-DMTT tarbiyachisi

Annotatsiya: Maktabgacha yoshdagi bolalarda axloqiy tarbiyaning ilk bosqichlari juda muhimdir. Bu davrda bolalar o'zlarining shaxsiyati, axloqiy qadriyatlari va ijtimoiy munosabatlari shakllanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalar, odatda, uchdan to'qqizgacha bo'lgan yoshdagi bolalarni o'z ichiga oladi va bu davrda ularning axloqiy tarbiyasi uchun asosiy poydevorlar qo'yiladi. Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda axloqiy tarbiyaning ilk bosqichlari haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: bolalar, maktabgacha ta'lim, muloqot, axloqiy qadriyatlar, tarbiya, bilim, ko'nikma, munosabatlar.

Bolalar bu davrda ko'p narsalarni o'rganadilar, shu jumladan, yaxshi va yomonni, to'g'ri va noto'g'ri farqlashni. Ular o'zlarining atrofidagi insonlar bilan o'zaro munosabatlar o'rnatishga, hissiyotlarini ifoda etishga va boshqalar bilan muloqot qilishga o'rganadilar. Shuning uchun, maktabgacha ta'lim muassasalari va oilalar bolalarga axloqiy tarbiyani berishda muhim rol o'ynaydi. Axloqiy tarbiyaning ilk bosqichlari bolalar uchun o'z-o'zini anglash va o'z his-tuyg'ularini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirishda juda muhimdir. Bolalar o'zlarining hissiyotlarini, masalan, baxt, g'azab, qo'rquv va xursandchilikni anglab, ularni boshqarishni o'rganadilar. Bu jarayon, shuningdek, bolalarning boshqalar bilan muloqot qilishda, ularning his-tuyg'ularini tushunishda va empatiya ko'nikmalarini rivojlantirishda

muhimdir. Ota-onalar va tarbiyachilar bolalarga axloqiy qadriyatlarni o'rgatishda o'zlarining misolida bo'lishlari kerak. Bolalar kattalarning harakatlarini kuzatib, ularning axloqiy qadriyatlarini o'rganadilar. Masalan, agar ota-ona yoki tarbiyachi doimo boshqalarga yordam berish, xayr-ehson qilish, adolatli bo'lish kabi qadriyatlarni namoyish etsa, bolalar ham bu qadriyatlarni o'zlashtirishadi. Shuning uchun, axloqiy tarbiyaning ilk bosqichlarida bolalar uchun ijobiy va konstruktiv muhit yaratish juda muhimdir.[1]

Maktabgacha yoshdagi bolalarda axloqiy tarbiyaning bir qismi o'z-o'zini hurmat qilish va o'ziga bo'lgan ishonchni rivojlantirishdir. Bolalar o'zlarini qadrli his qilishlari va o'zlariga ishonch hosil qilishlari uchun ularga ijobiy fikrlar, rag'bat va qo'llab-quvvatlash berilishi zarur. O'z-o'zini hurmat qilish bolalarga o'zlarining qobiliyatlarini anglashga, o'zlarini ijobiy tomondan ko'rsatishga va ijtimoiy muhitda o'z o'rnini topishga yordam beradi. Shuningdek, bolalarga axloqiy tarbiyani berishda o'yinlar va interaktiv faoliyatlar muhim rol o'ynaydi. O'yinlar orqali bolalar o'zaro munosabatlarni o'rganadilar, boshqalar bilan muloqot qilishni, hissiyotlarini ifoda etishni va muammolarni hal qilishni o'rganadilar. O'yin jarayonida bolalar axloqiy qadriyatlarni o'zlashtirishadi, masalan, adolat, hamkorlik, sabr-toqat va xayrixohlik. Axloqiy tarbiyaning ilk bosqichlari shuningdek, bolalarga ijtimoiy qoidalar va normalarni o'rgatishda ham muhimdir. Bolalar o'zlarining atrofidagi ijtimoiy muhitda qanday qilib to'g'ri harakat qilishni, boshqalar bilan qanday muloqot qilishni va ijtimoiy qoidalarga rioya qilishni o'rganadilar. Bu jarayon, shuningdek, bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.[2]

Yana bir muhim jihat, bolalarga axloqiy tarbiyani berishda o'zaro munosabatlarning ahamiyatidir. Bolalar o'zlarining do'stlari bilan o'zaro munosabatlar o'rnatish orqali, hissiyotlarini ifoda etish, bir-birlarini tushunish va birgalikda muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. O'zaro munosabatlar bolalarning ijtimoiy va axloqiy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.[3]

Maktabgacha yoshdagi bolalarda axloqiy tarbiyaning ilk bosqichlari, shuningdek, bolalarning o'zlariga va boshqalarga bo'lgan munosabatlarini shakllantirishda ham muhimdir. Bolalar o'zlarini va boshqalarni hurmat qilishni, boshqalar bilan birgalikda yashash va hamkorlik qilishni o'rganadilar. Bu jarayon, shuningdek, bolalarning ijtimoiy mas'uliyat hissini rivojlantirishga yordam beradi.[4]

Xulosa:

Umuman olganda, maktabgacha yoshdagi bolalarda axloqiy tarbiyaning ilk bosqichlari ularning shaxsiyati va ijtimoiy munosabatlarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Bu davrda bolalar o'zlarining hissiyotlarini, axloqiy qadriyatlarini va ijtimoiy ko'nikmalarini o'rganadilar. Ota-onalar, tarbiyachilar va ta'lim muassasalari bolalarga axloqiy tarbiyani berishda muhim rol o'ynashlari kerak. Bu jarayon bolalarning kelajakdagi hayotida, shaxsiyati va ijtimoiy munosabatlarida muhim ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun, maktabgacha yoshdagi bolalarda axloqiy tarbiyani rivojlantirishga e'tibor qaratish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurahmonova, M. (2020). "Maktabgacha ta'limda axloqiy tarbiya." Toshkent: O'qituvchi.
2. Qodirova, D. (2019). "Bolalar psixologiyasi va axloqiy tarbiya." Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.
3. Tursunov, A. (2021). "Maktabgacha yoshdagi bolalarda axloqiy qadriyatlarni rivojlantirish." Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti.
4. Xudoyberdiyeva, S. (2022). "Oila va jamiyatda bolalar tarbiyasi." Andijon: Andijon Davlat Universiteti.
5. Mirzaeva, N. (2020). "Axloqiy tarbiya asoslari." Farg'ona: Farg'ona Davlat Universiteti.

6. Rahimov, E. (2018). "Maktabgacha ta'lim tizimida axloqiy tarbiya." Qarshi: Qarshi Davlat Universiteti.
7. Isroilova, G. (2021). "Bolalar bilan ishlashda axloqiy qadriyatlar." Nukus: Qoraqalpog'iston Davlat Universiteti.